

Aleg. 77

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o potrzebie zmiany etatu posad i płac lekarzy i urzędników kraj. zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu z czynności Dep. V. Wydziału krajowego za czas od 1. lipca 1905 do 30. listopada 1906 nie przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia petycyi urzędników krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie; pobory ich bowiem w zestawieniu z poborami urzędników innych szpitali krajowych i faktycznymi stosunkami przedstawiały się korzystniej. W ciągu jednak ostatnich trzech lat pogorszyły się znacznie warunki życiowe ogółu urzędników wskutek podrożenia wszystkich niezbędnych dla życia artykułów, co wywołało powszechną akcyę zmierzającą do zapewnienia urzędnikom potrzebnych środków życia przez podwyższenie im poborów.

Wysoki Sejm uwzględnił już częściowo potrzebę zmian w tym kierunku, załatwiając przychylnie petycyę lekarzy i funkcyonaryuszy administracyjnych krajowego szpitala powszechnego we Lwowie i w Krakowie i przyznając im uchwałą z 12. marca 1907 r. wyższe płace i emolumenta. Ponieważ motywy tego podwyższenia, uznające trudność egzystencyi w obecnych warunkach ekonomicznych odnoszą się w równej mierze do lekarzy i urzędników zakładu kulparkowskiego, przeto uzasadnionem będzie analogiczne podwyższenie poborów służbowych personalu tego zakładu. Dodać tu należy, że lekarze jednego dotychczas w kraju zakładu dla umysłowo chorych są narażeni nawet na gorsze materyalne stosunki, niż jakichkolwiek innych szpitali, gdyż zarówno z powodu wyosobnienia swego, jak niemniej z powodu stałego obar-

czenia odpowiedzialną pracą i pielęgnacją osób umysłowo chorych nie mogą oddawać się praktyce prywatnej, aby w ten sposób polepszyć swoje dochody.

Wskutek rozszerzenia zakładu w ostatnich dwóch latach i oddania do użytku sześciu nowych pawilonów ilość chorych wzrosła do 1.350 osób, co obarcza żmudną pracą zarówno personal lekarski, jak i administracyjny zakładu.

Uwzględniając powyższe okoliczności, Wydział krajowy postanowił przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wnioski zmierzające do zmiany etatu posad i płac lekarzy i urzędników rzeczzonego zakładu. Ostatnia bowiem uchwała Wysokiego Sejmu z 27. października r. 1904, dotycząca tego samego przedmiotu, powiększyła tylko ilość personalu i ujęła w formę przepisu faktycznie przyznawaną dyrektorowi zakładu płacę. Obecną propozycją zaś objęte jest podwyższenie poborów całego personalu lekarskiego i administracyjnego przy równoczesnej zmianie niektórych tytułów poboru.

Co do zmiany etatu posad zauważa Wydział krajowy, co następuje:

Już w sprawozdaniu o zmianie etatu posad i płac służby lekarskiej w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie, przedłożonem Wysokiemu Sejmowi w roku 1904 (Aleg. 69), podniósł Wydział krajowy, że w zakładzie na stan 1200 chorych powinno przypaść 12 lekarzy — tylko uwzględniając finansowe obciążenie zakładu, jak niemniej znaczniejszą ilość nieuleczalnych obłąkanych, uznaliśmy za dostateczną ilość 10 lekarzy etatowych, mianowicie 1 dyrektor, 3 prymaryusze, 3 sekundaryusze i 3 asystenci. W tej liczbie przewidywano już potrzebę prowadzenia pracowni naukowych.

Od tego czasu stosunki w zakładzie o tyle się zmieniły, że stan chorych obraca się stale około cyfry 1350, zatem około 150 chorych więcej dziennie, jak było przewidywanem — wskutek tego lekarze są przeciążeni doглядaniem i pielęgnowaniem chorych, spisywaniem historyj chorób, załatwianiem rozlicznych czynności urzędowych, ponad miarę przyznaną jeszcze przed 14 laty. O jakiejbyś pracy naukowej w tych warunkach niema mowy, to też pracownie, na które już w roku 1906 przyznane były kredyty, dotąd nie są czynne.

W obecnym stanie wiedzy psychiatrycznej zadania każdego większego zakładu nie powinny się kończyć na udzielaniu opieki chorym i odosobnianiu ich od świata, ale mają dążyć do posuwania naprzód nauki o chorobach umysłowych, przez oparcie jej na wynikach dokładnych sekcji zwłok, oraz na badaniach chemicznych, histologicznych i bakteryologicznych. Tylko taki zakład, który te działy teoretyczne sumiennie prowadzi, może stanąć na wysokości nowoczesnych wymagań i osiąść zaufanie swojego społeczeństwa. Obecnie zakład kulparkowski, mimo że należy do typu największych szpitali dla obłąkanych, posiada bogaty i obfity materiał przypadków chorobowych, naukowo nader cennych — materiału tego zupełnie nie wykorzystuje i nie kształci na nim swoich sił lekarskich. Jest to jedna z przyczyn, dla której też Kulparków lerpi na brak lekarzy. Młodzi bowiem lekarze, którzyby się chcieli zawodowo poświęcić psychiatryi, omijają Kulparków, wiedząc, że nie znajdą tam potrzebnych pracowni naukowych ani odpowiedniego kierownictwa. W ten sposób wiedza psychiatryczna w Kulparkowie nie idzie naprzód z wymaganiami czasu, a nawet może się znaleźć w tyle, sekcye bowiem zwłok odbywają się pobieżnie, bez wymaganej ścisłości i nie dają naukowych wyników, o dalszych zaś badaniach w laboratorium mowy nawet być nie może, bo do tej roboty potrzeba specjalnego przygotowania i ciągłej nieprzerwanej wprawy, czego żaden z lekarzy, zajętych praktycznie przy chorych nie jest w stanie posiadać. W interesie zatem nauki, jak i dobra umysłowo chorych, umieszczonych w krajowym zakładzie, leży potrzeba oddania działu badań teoretycznych na stałe w ręce doświadczonego i wyszkolonego laboratoryjnie lekarza, któryby

zarazem był czynny jako prosekter zakładowy, obowiązany do naukowego odbywania sekcji zwłok osób zmarłych w zakładzie.

Ponadto zaś okazało się, że pozyskanie psychiatrycznie przygotowanych sił lekarskich dla zakładu jest niezmiernie trudnem, w kraju bowiem nie było do niedawna odpowiednich oddziałów na wyższych zakładach naukowych, kształcących w tym kierunku młodzież, dla której nadto ograniczona uprzedzeniami do tego rodzaju chorób praktyka i nieświatne widoki materyjalne wobec szczupłego etatu posad lekarskich nie mogły stanowić skutecznej zachęty do oddania się psychiatryi — przeto wskazaniem jest ustalenie zgodnie z interesem zakładu posad dwóch lekarzy asystentów, mianowanych dotychczas zawsze tylko na przeciąg dwóch lat przy równoczesnem podwyższeniu ich płacy.

W etacie posad administracyjnych zakładu proponuje się dla ujednostajnienia tytułatury urzędników krajowych zakładów leczniczych zmianę nazwy pisarzy na asystentów i ustanowienie dwóch etatowych posad praktykantów (w miejsce dotychczasowych dwóch dyetaryuszy z wyższem dyurnum).

Co do zmiany etatu płac zauważa się ogólnie, że wskazaniem będzie zniesienie przyznawanych dotychczas tytułem relutum za wikt rocznej kwoty, a ustanowienia w jej miejsce dodatków funkcyjnych do emerytury również niewliczalnych i odpowiednio podwyższonych dla personelu lekarskiego, którego posady nie są ujęte w klasy rang. Z jednej bowiem strony koszt wiktu zwiększył się znacznie od r. 1883, w którym relutum zań obliczono, z drugiej zaś ustanowienie dodatków funkcyjnych dla całego personelu zakładu usunie podstawę możliwych pretensyj z powodu drożenia środków żywności na przeszłość.

Poza tem przyjęto jako zasadę dla trzech wyższych posad personelu lekarskiego podwyższenie płacy o 5% od dotychczasowej, oraz odpowiednie podwyższenie dodatków pięcioletnich. Płace personelu administracyjnego zrównano z płacami analogicznych rang, t. j. IX, X, XI. i XII. urzędników krajowych, przyznając im równocześnie przywiązane do tych rang dodatki, które nazwano funkcyjnymi (zamiast relutum za wikt), nie zaś aktywalnymi, bo urzędnicy zakładu otrzymują bezpłatnie mieszkanie z opałem i światłem w zakładzie. Ponieważ jednak dodatki te są niższe, niż pobierane przez obecnych urzędników zakładów reluta za wikt, przeto nie chcąc uszczuplać nabytych praw urzędników, Wydział krajowy wstawia do preliminarza budżetu zakładu kulparkowskiego w Rubr. I. wydatków dla tych urzędników, mianowanych przed uchwaleniem proponowanych zmian, wyższe dodatki funkcyjne, zastrzegając zarazem, że przy nowem obsadzeniu posad administracyjnych w zakładzie przyznawać będzie pobory wedle niżej podanego etatu płac.

Wszystkie zresztą powyższe propozycye Wydziału krajowego uwzględnione są już w preliminarzu budżetu krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie na r. 1908 (z wyjątkiem maszynisty), który przedstawia się Wysokiemu Sejmowi osobno do uchwalenia.

Zestawienie obecnych płac i dodatków z proponowanymi niniejszem poborami, z uwzględnieniem powiększenia etatu i zmiany nazw przedstawia się, jak następuje:

Dotychczasowy etat posad i poborów.

Nazwa posady	Płaca	Mieszkanie w naturze z opałem i oświetle- niem	Wikt w naturze, względnie relutum	Dodatek do płacy	U w a g a
	Kor.		Kor.		
1 Dyrektor . .	6.000	mieszkanie w naturze	relutum 816	3 pięciol. po 800	etatowa wysokość do- datku 600 kor.
3 Prymaryusze po	3.000	dtto	dtto	3 pięciol. po 400	
3 Sekundaryu- sze po	2.000	dtto	dtto	3 pięciol. po 300	
1 Asystent le- karski	1.500	dtto	dtto	3 pięciol. po 200	
2 Asystenci le- karscy po . .	1.400	dtto	dtto	—	mianowani na 2 lata
1 Rządca . . .	2.520	dtto	dtto	3 pięciol. po 400	
2 Oficjale po	2.220	dtto	dodatki osobiste po 600	3 pięciol. po 300	
3 Pisarze po .	1.260	dtto	relutum za wikt II. kl. 720	3 pięciol. po 160	
1 Inspicyent za- kład. (dozorea)	1.260	dtto	dtto	3 pięciol. po 160	

Proponowany etat posad i poborów.

Klasa rangi	Nazwa posady	Płaca	Mieszkanie w naturze z opałem i oświetle- niem	Dodatek funkcyjny	Dodatek do płacy	U w a g a
		Kor.		Kor.	Kor.	
—	1 Dyrektor . .	6.300	mieszkanie w naturze	1.000	3 pięciol. po 800	
—	3 Prymaryusze po	3.200	dtto	1.000	3 pięciol. po 600	
—	4 Sekundaryu- sze po	2.100	dtto	1.000	3 pięciol. po 400	
—	3 Asystenci le- karsey po . .	1.500	dtto	1.000	3 pięciol. po 200	
IX.	1 Rządca . .	2.800	dtto	960	4 trzylet. po 200	W prelim. bu- dżetu zakładu za r. 1908 do- datek funk- cyjny 1000 K
X.	2 Oficyałowie po	2.200	dtto	768	3 trzylet. po 200	" 800 K
XI.	3 Asystenci po	1.600	dtto	576	3 trzylet. po 200	" 800 K
XI.	1 Inspicyent za- kład. (dozorca)	1.600	dtto	576	3 trzylet. po 200	" 800 K.
XII.	2 Praktykanci po	1.200	dtto	576	2 trzylet. po 200, po 12 latach dalsze 200, po 15 la- tach jeszcze 200	Urzednicy mianowani na podstawie dotychczasowego etatu pobierają do- datki pięcioletnie, nieco odmiennie ustanowione tymże etatem
	20					

Ujmując powyższe przedstawienie w formę obowiązującego przepisu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Etat posad i płac krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, uchwalony dnia 27. października 1904 l. s. 1581/04, traci moc obowiązującą; w miejsce jego ustanawia się następujący:

I. Etat posad.

A) Zarząd i służba lekarska.

1. Dyrektor ze stopniem doktora medycyny, posiadający wykształcenie teoretyczne i praktyczne w psychiatrii, pełni obowiązki naczelnego lekarza.

Przy obsadzeniu posady dyrektora wolno Wydziałowi krajowemu nie zważać na wiek § 3. ustawy służby krajowej wymagany.

2. Dziesięciu lekarzy doktorów medycyny, mianowicie: trzech prymaryuszy, czterech sekundaryuszy i trzech asystentów.

B) Służba duchowna:

1. Jeden kapelan obrządku rzymsko-katolickiego.

2. Jeden kapelan obrządku grecko-katolickiego.

C) Służba administracyjna:

1. Rządca.

2. Dwóch oficyałów.

3. Trzech asystentów.

4. Inspicyent.

5. Dwóch praktykantów.

6. Maszynista.

D) Służba niższa:

1. Woźny.

2. Oddźwierny przy furcie zakładowej.

3. Oddźwierny przy bramie wjazdowej.

II. Etat płac.

1. Dyrektor:

a) płaca 6.300 koron;

b) dodatek funkcyjny 1000 koron;

c) mieszkanie z opałem i światłem;

d) trzy dodatki pięcioletnie po 800 koron.

2. Prymaryusze:

- a) płaca po 3.200 koron;
- b) dodatek funkcyjny 1000 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 600 koron.

3. Sekundaryusze:

- a) płaca po 2100 koron;
- b) dodatek funkcyjny 1000 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 400 koron.

4. Asystenci:

- a) płaca po 1500 koron;
- b) dodatek funkcyjny 1000 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 200 koron.

5. Kapelani:

- a) płaca po 800 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) wikt albo relutum za wikt;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 100 koron.

6. Rządca:

- a) płaca roczna 2800 koron;
- b) dodatek funkcyjny 960 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) cztery dodatki trzyletnie po 200 koron.

7. Oficynałowie:

- a) płaca po 2200 koron;
- b) dodatek funkcyjny 768 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 koron.

8. Asystenci:

- a) płaca po 1600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 koron.

9. Inspicjent:

- a) płaca 1600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki trzyletnie po 200 koron.

10. Praktykanci:

- a) płaca po 1200 koron;
- b) dodatek funkcyjny 576 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) dwa dodatki trzyletnie po 200 koron i dodatki starszeństwa, pierwszy po 12 latach w kwocie 200 koron, drugi po 15 latach w kwocie 200 koron.

11. Maszynista:

- a) płaca 1600 koron;
- b) dodatek funkcyjny 800 koron;
- c) mieszkanie z opałem i światłem;
- d) trzy dodatki pięcioletnie po 100 koron.

12. Woźny:

- a) płaca 1000 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

13. Oddźwierny przy furcie zakładowej:

- a) płaca 1000 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

14. Oddźwierny przy bramie wjazdowej:

- a) płaca 1000 koron;
- b) mieszkanie z opałem i światłem;
- c) dodatek na ubiór 100 koron;
- d) dodatki pięcioletnie po 60 koron.

2. Uchwała podwyższająca etat posad lekarskich o jednego (czwartego) sekundaryusza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1909 roku.

3. Sejm zatwierdza wstawione do Rubr. I. budżetu krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie podwyższone kredyty dla urzędników zakładu mianowanych przed powzięciem powyższych uchwał tytułem dodatków funkcyjnych:

- a) dla rządcy 1000 koron;
- b) dla oficjałów, asystentów i inspicjenta po 800 koron.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz, w. r.

Członek Wydziału krajowego.